

سىنارىيۇكانى پېكھىننى ھۆكۈمەتى داھاتووى عىراق

05-10-2021

نووسەرەكان

ناوھندى لىكۆلېنەوھى رووداۋ

كورتە : ھەلبۇزاردى پېشۋەختە 10 ى تشرىنى يەكەمى 2021 بۇ خولى پېنجهمى ئەنجومەنى نوپنەرانى عىراقە، بەلام لە ئىستاۋە چاۋەكان و مشتومرەكان لەسەر چۇنپىيەتى يەكلایىكردنەوھى پۇستى سەرۇكۋەزىرانى داھاتوو چر بوونەتەوھە كە متمانە لە پەرلەمانەوھە وەردەگرېت و بۇ يەكلایى بوونەوھى ئەم مشتومرە جومگەيەش چەند پىدراۋ و سىنارىيۇپەك لەبەردەستدان.

ياسين تها

هه لېژاردنى پېشوخته 10 ى تشرېنى يه كه مى 2021 بۇ خولى پېنجه مى ئنجومه نى نوڭهرانى عىراقه، به لام له ئىستاوه چاوه كان و مشتومرپه كان له سهر چۇنپه تى يه كلايىكردنه وهى پۇستى سهرۇكوه زىرانى داهاووو چر بوونه ته وه كه متمانه له په رله مانه وه وه رده گرېت و بۇ يه كلايى بوونه وهى ئەم مشتومرپه جومگه ييه ش چەند پېدراو و سىنارىيويه ك له به رده ستدان.

راپهوى دهستورى

له خوله كانى پېشوو تردا راپهوى دهستور يانهى ديارىكردنى سهرۇكوه زىران روون بوو (گه وره ترين ليست)، به لام له پاش هه لېژاردنى (2018) نهرېتى ديارىكردنه كه گۇرپانكارى به سهردا هات و له ساپه ي ئەم پېشها ته نوڭيه شدا عادل عه بدولمه هدى و مسته فا كازمى له به ك خولدا (چوارهم) و به دواى يه كتردا حكومه تيان پېكه يئا له كاتېكدا هېچ كاميان نه ك زورينه به لكو هېچ ليست و فراكسيونىكيان له ناو په رله مان نه بوو. ئەم هه لېژاردنه كه پېنجه م خوله سهر سووره له سهر ئەوهى ره وته كهى ئەو سهرۇكوه زىران به رېزىر بكات، به و پېيهى چاوه رپى يه كه مپيه، ههر له م كانه شدا هاوپه يمانى تپيه كانى ديكه ي وه ك فه تى حه شدى شه عبى و ماليكى و حه كيم _ عه بادى، باسيان له وه كردوو كه نيازى پر كردنه وهى پۇسته كانيان هه به و ركا به رى له سهرى ده كهن.

نهرېتى باوى سياسى

جيا له راپه وه دهستور ييه كه، به گۇرپه ي نهرېتى باوى سياسى پاش 2005، پېكه يئانى حكومه ت سهره تا نهر ك و پرۇسه يه كى په يوه ندىاره به هيزه سهره كپيه كانى شيعه وه، به و پېيه ي ئەوان زورينه ن و له نيوه زياترى 329 كورسيه كهى په رله مان پېكده هينن و ئەم پۇسته شيان كردوو به شايسته يى سياسى و ميژويى خۇيان، پاش ئەوهى ئەوانيش ده گه نه رېكه وتن پېكهاته كانى كورد و سوننه بانگه يشت ده كهن بۇ ته واو كردنى پېكه يئانه كه له رېكه ي دابه شكردنى پۇسته گرنگه كانى ديكه وه. به هۇى ئەوه شى ئەمه دوو خوله په رته وازه يى و دابه شبوونى سياسى بالى به سهر مالى شيعه دا كيشاوه و هيزى نوئ له ناويان سهره يه لداوه، دروست كردنى كۇده نكى و برپارى كۆكهره وه له ناو پېكهاته ي زورينه ي عىراقدا له هه مووكات ئەسته متر بووه كه ههر له م هه لېژاردنه چوار جه مسهرى سياسى سهره كپيان هه به.

كۆكردنه وهى زۇرترين كورسى

به گۇرپه ي ئەو ئامازانه ي تاوه كو ئىستا له به رده ستدان پېكه يئانى حكومه تى داهاوو ي عىراق زور خيرا نابىت، له لايه ك له به ر سيستمى فره بازه يى و ئەگه رى سهر كه وتنى كانديدى سهر به خو و ورده ليستى براوه ي لۇكالى له شاره كانى ناوه راست و باشوور، له لايه كى ديكه وه به هۇى نزيكى چانس و جه ماوه رى ههر چوار هيزه سهره كپيه كهى شيعه، كه به شدارن له هه لېژاردن. سهردييه كان بانگه شه ي به ده سته يئانى 100 كورسى په رله مانى داهاوو ده كهن و به گه رمى باس له سهرۇكوه زىرانى سهردى ده كهن، به لام پېشبنپيه كانى ده وره به رى نيوه ي ئەم ژماره و كه متريشيان بۇ داده نين، له حاله تېكىشدا ئەگه ر بگه نه نزيك له 100 كورسى وه ك خۇيان ده لىت، هيشتا زورينه ي ئاسايى له په رله مان (1+50) پئويستى به 166 كورسى هه به و هېچ حكومه تىكىش به و ژماره شلۇقه ده ستراره نابىت و بۇ جيگيربوونى ده وره به رى 200 كورسى پئويسته، ئەمه ش ههر له ئىستاوه ئەوه يه كلايى ده كاته وه كه سىنارىيوى هاوپه يمانىتى و دروست كردنى حكومه تى ئىتيلافى له نيوان جه مسهره به هيزه كانى شيعه و دۇزينه وهى ته واو كه رى كورد و سوننه له هه موو ئەگه رىك رېتچوو تر و ده ركه وتوو تره.

چانسى حه شدى شه عبى

سهره كپيرين ركا به رى سهر هاوپه يمانىتى فه تى حه شدى شه عبپيه كه رووكارى سياسى هيزه كانى حه شدن، بۇ نموونه ئەگه ر ئەم به ره سياسى به له گه ل سهردييه كان پېكنه يهن، ئەوا ره وشه كه ده چپته به رده م ئەگه رى دروستبوونى "ئۇبۇزسيونى چه دار"، ئەمه ش سهرده كيشيت بۇ دروستبوونى مه ترسى و دلخورتى له شه رى ناوخوى شيعه يان به ريكه وتنى زبر و هه رپه شه گۇرپه وه له ره وشىكدا كه و لات خوى گيروده ي قه يرانى ئابوو رى و ته ندروستى و ليكه وته كانى شه رى تيرور و قه يرانه كه له كه بووه كانى ميژووى هاوچه رخي ده ولته ي عىراقه، له به ر ئەمه ش قورسه هېچ حكومه تىك به بى ليكگه يشتنى سهر و حه شد رووناكى بپينيت.

ره نكه فه تى دووه مى هه لېژاردن بىت، له كاتىكدا خۇيان ده لىين يه كه م ده بين، چاوه رپى كورسى زور ده كهن، به لام گرفتى سهره كى ئەم

بەرەپە ئەوھەپە لەسەر پېگە و نفوزى راستەوخۆ ئىران ئەژمارە، سەرۋكۆھزىرانى ھەشدىش تىواناى مامەلەكردنى لەگەل ئەمەرىكا و ئەوروپا و چواردەورە عەرەبىيەكەى عىراق نىيە، لەكاتىكدا پىشتىوانى ئەمانە پىويستىيەكى زۆرى ئىستاي وئاتە بۇ بەرەنگار بوونەوھە قەيرانى ئابوورى و لىكەوتەكانى كۆرۇنا، لەوھش گرنگتر مەترسىيەكانى داعش بەتايبەت ھىشتا عىراق خاوەنى سىستىمى بەرگرى ئاسمانى نىيە و بەرووى ھەموو مەترسىيەكاندا كراوھە.

سىنارىيۇھەكى نا تەقلىدى

لەدەرەوھى ئەم سىنارىيۇ باوھ تەقلىدییەش كە لەم خولەشدا زالە، سىنارىيۇھەكى ھەپە كە ژمارەپەك ھىزى سەرەكى لە شىعەو سوننە و كورد پىكەوھە بەگۆزەپە بەرنامەپەكى پوون حكومەت پىكېھىنن و خۇپىشاندەرە نارازىيەكانىش قایل بکەن بەبەشدارىكردن كە ئىستا بەشى زۇريان لە دەرەوھى پروسەى ھەلبۇاردنن و بايكۇتايان كرددوھ، بەگۆزەپە ئەم سىنارىيۇ خۇشبىنە حكومەتى ھاوبەش كار لەسەر سنورداركردنى دەستىووردانى دەرەكى و ئىرانى دەكات و شوناسى نىشتەمانىانەى عىراق دەگۆزەپەتوھە و كارى پەكەمى چاكسازى راستەقىنە دەبىت، بەلام لەناو كۆمەلنىك ھىزى سىياسىدا كە بال و ملىشىاي چەكدارىيان ھەپە ئەگەرى دەستبەردارىبوونى دەسەلات زۆر لاوازە و نىكترىن ئەزموون خۇپىشاندەكانى تشرىنى 2019 پە بۇ داواكردنى گۇرئانگارى گەپىشتە كوشتنى نىكەى 600 كەس و برىنداركردنى ھەزاران كەس و دواترىش كۆرۇنا و پەرتەوازەبوونى رىبەرەكانى پەپەكجارى ھەلىپەسارد، ھەر لەبەر ئەمەش ئەم سىنارىيۇ خۇشبىنە چانسى بەدپھاتنى نىيە.

كارىگەرىيە دەرەكى

سەربارى ئەمانەش پىكھىنانى حكومەتى عىراق بەتەنیا پروسەپەكى ناوخۆى نىيە لەناو چوار جەمسەرى شىعەى تارادەپەك ھاوسەنگدا، بەلگەش بەشى زۆرى سىگنال لە مانگە دەستكردەكانى تاران و واشنتۆنەوھە وەرەگرىت و مەرەجەپەتى نەجەفىش پىكى زۆر كارىگەرىيە لەسەرى ھەپە، ھەر لەم روانگەپەشەوھە ئەوھ روونە بەتەنیا ھىزى ناوخۆى و ئەنجامى ھەلبۇاردن ناتوانن بەكلايى بکەنەوھە و سىبەرى دەرەوھەشى بەسەرەوھە دەبىت، لەمەشياندا رەنگە مستەفا كازمى بىرىكى باش چانسى دووبارە كاندىكردنەوھە ھەبىت بەوپیپەى لەماوھى سەرۋكاپەتپەكەيدا زىرەكانە پارى بەكارتە دەرەكپەكان كرددوھ و تۆرىكى بەرفراوان پالپىشتى و پەپوھەندى ئەمەرىكى و ئەوروپى و عەرەبى و تەننەت ئىرانىشى دەستبەركرددوھ، نەك ھەر ئەوھ بەلكو بەغدادى كرددوھ بە وىستگەپەك بۇ بەپەكگەپاندنى دژەكانى ناوچەكە، ھاوكات لەگەل ئەمەشدا كازمى بەزەقى لەسەر ھىچ لایەنىك ئەژمار نىيە و لە سەر بنەماى "لا غالب و ملا مغلوب" لەنىوان شىعەكان رەنگە براوھەكان پەناى بۇبەن و بەتايبەت كە پەپوھەندى لەگەل سەدردا باشە و كارنامەكەشى تارادەپەك ھاندەر و جىگە رەزامەندىيە بەدىارىكراوپیپش لە پىكخستنى ھەلبۇاردنى پىشەوختە و دووركەوتنەوھە لە ركابەرىكردن و پەراندنەوھە وئات لە قەيرانى كۆرۇنا و لىكەوتە داراى و ئابوورىيەكانى تاوھكو ئىستا. ئەم سىنارىيۇ دانانەوھەى كازمىپىش ھەروا سانا نىيە، بەتايبەت كە سەدر رەنگە چاوى لەسەر ئامۇزاكەى (جەغفەر سەدر) يان چەند كەسكى رەوتەكە بىت و تىكرا لەناو شىعەدا تاوھكو ئىستا 8_7 كاندىد بەزەقى ناویان دەبىت سەربارى جىاوازى ئاستى چانسەكانیان، بەگۆزەپە ئەزمونى سالىنى رابردووى پروسەى سىياسى عىراقىش دانانەوھەى سەرۋكۆھزىران لە پۇستەكەى مسۆگەر نىيە و ھەر لەم 18 سالەى دواپیدا عەلاوى و جەغفەرى و عەبادى و عەبدولمەھدى جارى دىكە دانەنرەوھە لە كاتىكدا وىلاپەتى عەلاوى و عەبادى خالى ھاوبەشيان لەگەل كازمىدا زۆر بووھ.